

Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра української, іноземних мов та перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

 Н. М. Бобух
(підпис)

«29» червня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	«Вступ до мовознавства»
освітня програма/ спеціалізація	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська <small>(назва)</small>
спеціальність	035 Філологія <small>(код, назва спеціальності)</small>
галузь знань	03 Гуманітарні науки <small>(код, назва галузі знань)</small>
ступінь вищої освіти	бакалавр <small>(молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії)</small>

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена й рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри української, іноземних мов та перекладу.

Протокол засідання кафедри від 29 червня 2023 р., № 11.

Укладач програми:

Бобух Н. М. – д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми

035.041 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша – англійська спеціальності 035 Філологія

ступеня бакалавра

к. філол. н., доцент

_____ Н. С. Сухачова

29 червня 2023 р.

ЗМІСТ

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни	4
Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання	5
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни	6
Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни	9
Розділ 5. Система оцінювання знань студентів	28
Розділ 6. Інформаційні джерела	30
Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни	31

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни

Таблиця 1. Опис навчальної дисципліни
«Вступ до мовознавства»

Місце в структурно-логічній схемі підготовки – висхідна
Мова викладання – українська
Статус дисципліни – нормативна
Кількість кредитів за ЄКТС – 4
Курс/семестр вивчення – 1 / 1
Денна форма навчання:
Кількість годин – загальна кількість: 120
- лекції: 12
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 36
- самостійна робота: 72
- вид підсумкового контролю: екзамен
Заочна форма навчання:
Кількість годин – загальна кількість: 120
- лекції: 4
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 2
- самостійна робота: 114
- вид підсумкового контролю: екзамен

Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета навчальної дисципліни – ознайомити майбутніх фахівців з основними відомостями із загального мовознавства (що таке мова, яка її будова, основні лінгвістичні поняття й терміни тощо) та основами теорії мови; розвинути вміння осмислено підходити до вивчення мовних явищ.

Таблиця 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти студент
<ul style="list-style-type: none"> • Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації (ПР-1). • Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати (ПР-2). • Організовувати процес свого навчання й самоосвіти (ПР-3). • Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності (ПР-8). • Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють (ПР-12). • Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній 	<ul style="list-style-type: none"> • Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями (ЗК-5). • Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-6). • Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-10). • Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ (СК-1). • Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні (СК-2). • Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації) (СК-7). • Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань (СК-8).

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти студент
діяльності (ПР-16).	

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні питання мовознавства

Тема 1.1. Мовознавство як наука. «Вступ до мовознавства» як навчальна дисципліна

Предмет мовознавства. Система мовознавчих дисциплін. Зміст, основні завдання, проблематика курсу «Вступ до мовознавства». Місце мовознавства в системі наук. Методи дослідження мови. Методики реалізації структурного методу.

Тема 1.2. Природа, сутність, функції й будова мови

Природа й сутність мови. Функції мови. Мова й мислення. Мова як знакова система. Мова й мовлення.

Тема 1.3. Походження й розвиток мови

Проблема походження мови. Закономірності розвитку мов. Специфіка розвитку різних рівнів мовної структури.

Тема 1.4. Мови світу, їх вивчення й генеалогічна класифікація

Загальна характеристика мов світу. Порівняльне вивчення мов. Генеалогічна класифікація мов.

Тема 1.5. Фонетика й графіка. Звуки мови, їх вивчення та класифікація

Фонетика як лінгвістична дисципліна. Три аспекти вивчення звуків. Класифікація голосних звуків. Класифікація приголосних звуків.

Тема 1.6. Фонетичні одиниці й засоби

Фонетичне членування мовленнєвого потоку. Склад. Теорії складу. Різновиди складів. Наголос. Словесний, фразовий, логічний, емпатичний наголос. Інтонація. Компоненти інтонації.

Тема 1.7. Фонетичні процеси

Різновиди звукових змін. Позиційні зміни звуків (редукція голосних, оглушення дзвінкх приголосних, протеза). Комбінаторні зміни звуків: акомодация, асиміляція. Дисиміляція, діереза. Епентеза, метатеза. Субституція звуків.

Тема 1.8. Орфоепія. Транскрипція й транслітерація

Орфоепія. Орфоепічні норми. Транскрипція. Фонетична транскрипція. Фонематична транскрипція. Транслітерація.

Тема 1.9. Лінгвістичний (функціональний) аспект у вивченні звуків

Поняття фонем. Відмінність між фонемою й звуком. Диференційні й інтегральні ознаки фонем. Позиції фонем. Варіанти й варіації фонем. Фонологічна система.

Тема 1.10. Письмо. Графіка. Орфографія

Передумови виникнення письма. Етапи й форми розвитку графічного письма. Графіка. Співвідношення букв і звуків. Орфографія. Принципи орфографії.

Модуль 2. Структурні рівні й одиниці мови

Тема 2.1. Слово та його значення

Лексикологія. Розділи лексикології. Слово як одиниця мови. Значення слова.

Тема 2.2. Лексико-семантичні категорії

Полісемія як лексико-семантична категорія. Типи перенесення. Омонімія. Різновиди омонімів. Міжмовні омоніми. Синонімія. Типи синонімів. Синонімічний ряд. Антонімія. Типи антонімів.

Тема 2.3. Лексико-семантична система мови

Поняття лексико-семантичної системи. Парадигматичні й синтагматичні відношення. Словниковий склад мови.

Тема 2.4. Історичні зміни словникового складу мови

Архаїзми. Власне архаїзми (лексичні, семантичні) й історизми. Неологізми: лексичні й семантичні. Авторські неологізми. Запозичення. Лексичні запозичення й кальки. Інтернаціоналізми.

Тема 2.5. Фразеологія. Лексикографія

Поняття фразеології. Класифікація фразеологізмів. Лексикографія як наука. Теоретична й практична лексикографія. Енциклопедичні словники. Типи лінгвістичних словників.

Тема 2.6. Граматика. Морфема й словоформа

Предмет граматики. Розділи граматики. Граматичне значення. Граматичні категорії. Лексико-граматичні розряди (категорії). Поняття морфеми. Види морфем. Морфеміка як розділ мовознавства. Граматична форма слова.

Тема 2.7. Способи вираження граматичних значень

Синтетичні способи вираження граматичних значень. Аналітичні способи вираження граматичних значень. Історична змінність способів і засобів вираження граматичних значень.

Тема 2.8. Словосполучення й речення

Поняття словосполучення. Типи словосполучень. Типи синтаксичних зв'язків. Речення та його ознаки. Актуальне членування речення.

Тема 2.9. Типологічна класифікація мов

Поняття типологічної класифікації мов. Ізолятивні (кореневі) мови. Аглютинативні мови. Інкорпоративні (полісинтетичні) мови. Флективні мови.

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 3. Тематичний план навчальної дисципліни для студентів денної форми навчання

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1. Основи професійної комунікації					
<p>Тема 1.1. Мовознавство як наука. «Вступ до мовознавства» як навчальна дисципліна 1. Предмет мовознавства. 2. Система мовознавчих дисциплін. 3. Зміст, основні завдання, проблематика курсу «Вступ до мовознавства». 4. Місце мовознавства в системі наук. 5. Методи дослідження мови. 6. Методики реалізації структурного методу.</p>	2	<p>Тема 1.1. Мовознавство як наука. «Вступ до мовознавства» як навчальна дисципліна 1. Предмет мовознавства. 2. Система мовознавчих дисциплін. 3. Зміст, основні завдання, проблематика курсу «Вступ до мовознавства». 4. Місце мовознавства в системі наук. 5. Методи дослідження мови. 6. Методики реалізації структурного методу.</p>	2	<p>Підготувати повідомлення на теми: «Зв'язки мовознавства з суспільними та природничими науками», «Методики структурного методу».</p>	3

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Тема 1.2. Природа, сутність, функції й будова мови 1. Природа й сутність мови. 2. Функції мови. 3. Мова й мислення. 4. Мова як знакова система. 5. Мова й мовлення.		Тема 1.2. Природа, сутність, функції й будова мови 1. Природа й сутність мови. 2. Функції мови. 3. Мова й мислення. 4. Мова як знакова система. 5. Мова й мовлення.	2	Довести, що мова є суспільним, а не біологічним чи психічним явищем. Обґрунтувати, які одиниці мови можна вважати знаком.	3
Тема 1.3. Походження й розвиток мови 1. Проблема походження мови. 2. Закономірності розвитку мов. 3. Специфіка розвитку різних рівнів мовної структури.		Тема 1.3. Походження й розвиток мови 1. Проблема походження мови. 2. Закономірності розвитку мов. 3. Специфіка розвитку різних рівнів мовної структури.		Навести гіпотези походження мови.	3
Тема 1.4. Мови світу, їх вивчення й генеалогічна класифікація 1. Загальна характеристика мов світу. 2. Порівняльне вивчення мов. 3. Генеалогічна класифікація мов.		Тема 1.4. Мови світу, їх вивчення й генеалогічна класифікація 1. Загальна характеристика мов світу. 2. Порівняльне вивчення мов. 3. Генеалогічна класифікація мов.	2	Підготувати презентацію мови (за вибором).	5

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
<p>Тема 1.5. Фонетика й графіка. Звуки мови, їх вивчення та класифікація</p> <p>1. Фонетика як лінгвістична дисципліна. 2. Три аспекти вивчення звуків. 3. Класифікація голосних звуків. 4. Класифікація приголосних звуків.</p>	2	<p>Тема 1.5. Фонетика й графіка. Звуки мови, їх вивчення та класифікація</p> <p>1. Фонетика як лінгвістична дисципліна. 2. Три аспекти вивчення звуків. 3. Класифікація голосних звуків. 4. Класифікація приголосних звуків.</p>	2	<p>Визначити, з якою акустичною властивістю пов'язано розрізнення таких пар слів: вікно – підвіконня; довкола – довкілля; кінь – кіннота; sheep (вівця) – ship (корабель); leap (стрибок) – lip (губа); seat (стілець) – sit (сидіти).</p>	4
<p>Тема 1.6. Фонетичні одиниці й засоби</p> <p>1. Фонетичне членування мовленнєвого потоку. 2. Склад. Теорії складу. Різновиди складів. 3. Наголос. Словесний, фразовий, логічний, емфатичний наголос. 4. Інтонація. Компоненти інтонації.</p>		<p>Тема 1.6. Фонетичні одиниці й засоби</p> <p>1. Фонетичне членування мовленнєвого потоку. 2. Склад. Теорії складу. Різновиди складів. 3. Наголос. Словесний, фразовий, логічний, емфатичний наголос. 4. Інтонація. Компоненти інтонації.</p>		<p>Придумати 5 речень із емфатичним наголосом, пояснити засіб його вираження.</p>	3

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
<p>Тема 1.7. Фонетичні процеси</p> <p>1. Різновиди звукових змін. Позиційні зміни звуків (редукція голосних, оглушення дзвінких приголосних, протеза).</p> <p>2. Комбінаторні зміни звуків: акомодация, асиміляція.</p> <p>3. Дисиміляція, дієреза.</p> <p>4. Епентеза, метатеза.</p> <p>5. Субституція звуків.</p>	2	<p>Тема 1.7. Фонетичні процеси</p> <p>1. Різновиди звукових змін. Позиційні зміни звуків (редукція голосних, оглушення дзвінких приголосних, протеза).</p> <p>2. Комбінаторні зміни звуків: акомодация, асиміляція.</p> <p>3. Дисиміляція, дієреза.</p> <p>4. Епентеза, метатеза.</p> <p>5. Субституція звуків.</p>	2	<p>Схарактеризувати комбінаторні зміни звуків у словах: просьба, вокзал, отже, з печі, нігті, розкіш, безшумно, у книжці, світ, цвях, чесний, срібло, ведмідь, верблюд, тижня.</p>	4
<p>Тема 1.8. Орфоєпія. Транскрипція й транслітерація</p> <p>1. Орфоєпія. Орфоєпічні норми.</p> <p>2. Транскрипція. Фонетична транскрипція.</p> <p>3. Фонематична транскрипція.</p> <p>4. Транслітерація.</p>		<p>Тема 1.8. Орфоєпія. Транскрипція й транслітерація</p> <p>1. Орфоєпія. Орфоєпічні норми.</p> <p>2. Транскрипція. Фонетична транскрипція.</p> <p>3. Фонематична транскрипція.</p> <p>4. Транслітерація.</p>	2	<p>Записати слова фонетичною транскрипцією: навчається, користується, вітчизна, український, багатство, принісши, ручці, зважся, книжці, умиваєшся, квітчати, зшити, навесні.</p>	4

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
<p>Тема 1.9. Лінгвістичний (функціональний) аспект у вивченні звуків</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття фонем. 2. Відмінність між фонемою й звуком. 3. Диференційні й інтегральні ознаки фонем. 4. Позиції фонем. Варіанти й варіації фонем. 5. Фонологічна система. 		<p>Тема 1.9. Лінгвістичний (функціональний) аспект у вивченні звуків</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття фонем. 2. Відмінність між фонемою й звуком. 3. Диференційні й інтегральні ознаки фонем. 4. Позиції фонем. Варіанти й варіації фонем. 5. Фонологічна система. 	2	<p>Визначити, за якими ознаками протиставлені фонем: укр.: <o> – <e>, <o> – <i>, <б> – <н>, <з> – <к>, <д□ж > – <ч>; англ.: <i: > – <u>, < æ]> – < ɔ :>, <s> – <p>, < ð > – <d>, < θ > – <z>.</p>	3
<p>Тема 1.10. Письмо. Графіка. Орфографія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови виникнення письма. 2. Етапи й форми розвитку графічного письма. 3. Графіка. Співвідношення букв і звуків. 4. Орфографія. Принципи орфографії. 		<p>Тема 1.10. Письмо. Графіка. Орфографія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови виникнення письма. 2. Етапи й форми розвитку графічного письма. 3. Графіка. Співвідношення букв і звуків. 4. Орфографія. Принципи орфографії. <p>ПМР 1</p>	2	<p>Визначити, за яким принципом орфографії пишуться подані слова: сфотографувати, сказати, обласний, серце, щасливий, празький, гарячий, чорний.</p>	3

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 2. Структурні рівні й одиниці мови					
Тема 2.1. Слово та його значення 1. Лексикологія. Розділи лексикології. 2. Слово як одиниця мови. 3. Значення слова.		Тема 2.1. Слово та його значення 1. Лексикологія. Розділи лексикології. 2. Слово як одиниця мови. 3. Значення слова.		Проілюструвати вільні і зв'язані значення слів конкретними прикладами.	3
Тема 2.2. Лексико-семантичні категорії 1. Полісемія як лексико-семантична категорія. 2. Типи перенесення. Омонімія. Різновиди омонімів. Міжмовні омоніми. 3. Синонімія. Типи синонімів. Синонімічний ряд. 4. Антонімія. Типи антонімів.	2	Тема 2.2. Лексико-семантичні категорії 1. Полісемія як лексико-семантична категорія. 2. Типи перенесення. Омонімія. Різновиди омонімів. Міжмовні омоніми. 3. Синонімія. Типи синонімів. Синонімічний ряд. 4. Антонімія. Типи антонімів.	2	Навести приклади міжмовних омонімів.	5
Тема 2.3. Лексико-семантична система мови 1. Поняття лексико-семантичної системи.		Тема 2.3. Лексико-семантична система мови 1. Поняття лексико-семантичної системи.	2	Навести приклади екзотизмів і жаргонізмів.	4

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
2. Парадигматичні й синтагматичні відношення. 3. Словниковий склад мови.		2. Парадигматичні й синтагматичні відношення. 3. Словниковий склад мови.			
Тема 2.4. Історичні зміни словникового складу мови 1. Архаїзми. Власне архаїзми (лексичні, семантичні) й історизми. 2. Неологізми: лексичні й семантичні. Авторські неологізми. 3. Запозичення. Лексичні запозичення й кальки. 4. Інтернаціоналізми.	2	Тема 2.4. Історичні зміни словникового складу мови 1. Архаїзми. Власне архаїзми (лексичні, семантичні) й історизми. 2. Неологізми: лексичні й семантичні. Авторські неологізми. 3. Запозичення. Лексичні запозичення й кальки. 4. Інтернаціоналізми.	2	Дібрати синонімічні лексеми до архаїзмів: аз, ректи, глава, глас, зигзиця, боян, єсть, врата, перст, десниця, уста, ланіти, длань, марець, дзигар, правотар, буй, гудець, вельми.	4
Тема 2.5. Фразеологія. Лексикографія 1. Поняття фразеології. Класифікація фразеологізмів. 2. Лексикографія як наука. Теоретична й практична лексикографія. 3. Енциклопедичні словники. 4. Типи лінгвістичних словників.		Тема 2.5. Фразеологія. Лексикографія 1. Поняття фразеології. Класифікація фразеологізмів. 2. Лексикографія як наука. Теоретична й практична лексикографія. 3. Енциклопедичні словники. 4. Типи лінгвістичних словників.	2	Навести приклади фразеологічних одиниць різного походження.	5

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
<p>Тема 2.6. Граматика. Морфема й словоформа</p> <p>1. Предмет граматики. Розділи граматики.</p> <p>2. Граматичне значення. Граматичні категорії. Лексикограматичні розряди (категорії). Поняття морфеми. Види морфем. Морфеміка як розділ мовознавства. Граматична форма слова.</p>		<p>Тема 2.6. Граматика. Морфема й словоформа</p> <p>1. Предмет граматики. Розділи граматики.</p> <p>2. Граматичне значення. Граматичні категорії. Лексикограматичні розряди (категорії). Поняття морфеми. Види морфем. Морфеміка як розділ мовознавства. Граматична форма слова.</p>	2	<p>Визначити граматичні категорії: дошка, клас, небо; весна, весни, весні; книга, книги; мудрий, мудріший, наймудріший; читаю, читав, читатиму; писати, написати; робітники будують дім, дім будується робітниками; пишу, писав би, пиши!; малюю, малюєш, малює.</p>	4
<p>Тема 2.7. Способи вираження граматичних значень</p> <p>1. Синтетичні способи вираження граматичних значень.</p> <p>2. Аналітичні способи вираження граматичних значень.</p> <p>3. Історична змінність способів і засобів вираження граматичних значень.</p>	2	<p>Тема 2.7. Способи вираження граматичних значень</p> <p>1. Синтетичні способи вираження граматичних значень.</p> <p>2. Аналітичні способи вираження граматичних значень.</p> <p>3. Історична змінність способів і засобів вираження граматичних значень.</p>	2	<p>Пояснити способи вираження граматичних значень: поле, у полі, на полях; принциповий, більш принциповий, найбільш принциповий; читаю, буду читати, читай!; рись-самець, рись-самка; ходив, ходив би; веселий настрій викликає сміх, сміх викликає веселий настрій; він зробив, він зробив?; Ці</p>	4

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
				слова, до речі, викликають сумнів. Ці слова сказані до речі.	
<p>Тема 2.8. Словосполучення й речення</p> <p>1. Поняття словосполучення. Типи словосполучень.</p> <p>2. Типи синтаксичних зв'язків.</p> <p>3. Речення та його ознаки.</p> <p>4. Актуальне членування речення.</p>		<p>Тема 2.8. Словосполучення й речення</p> <p>1. Поняття словосполучення. Типи словосполучень.</p> <p>2. Типи синтаксичних зв'язків.</p> <p>3. Речення та його ознаки.</p> <p>4. Актуальне членування речення.</p>	2	<p>Визначити типи синтаксичного зв'язку: весняний вітер, виконати завдання, діти співають, він відповідав, працювати швидко, зустрічати друзів, холодна вода, дати відповідь, готовий відповідати, уміння малювати, боятися грози, щирі вітання, вирішити негайно, дружня розмова, ліс стояв похмурий.</p>	4
<p>Тема 2.9. Типологічна класифікація мов</p> <p>1. Поняття типологічної класифікації мов.</p> <p>2. Ізолятивні (кореневі) мови.</p> <p>3. Аглютинативні мови.</p> <p>4. Інкорпоративні</p>		<p>Тема 2.9. Типологічна класифікація мов</p> <p>1. Поняття типологічної класифікації мов.</p> <p>2. Ізолятивні (кореневі) мови.</p> <p>3. Аглютинативні мови.</p> <p>4. Інкорпоративні</p>	2	<p>Визначити, до якого типу належать такі мови: чукотська, турецька, українська, угорська, англійська, французька, казахська, польська, латинська, японська,</p>	3

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
(полісинтетичні) мови. 5. Флективні мови.		(полісинтетичні) мови. 5. Флективні мови. ПМР 2	2	китайська, в'єтнамська, тибетська, малайська, грузинська, коряцька, корейська, німецька, білоруська.	
	12		36		72

Таблиця 4. Тематичний план навчальної дисципліни для студентів заочної форми навчання

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1. Основи професійної комунікації					
Тема 1.1. Мовознавство як наука. «Вступ до мовознавства» як навчальна дисципліна 1. Предмет мовознавства.	2	Тема 1.1. Мовознавство як наука. «Вступ до мовознавства» як навчальна дисципліна 1. Предмет мовознавства.		Підготувати повідомлення на теми: «Зв'язки мовознавства з суспільними та природничими науками», «Методики	4

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
<p>2. Система мовознавчих дисциплін.</p> <p>3. Зміст, основні завдання, проблематика курсу «Вступ до мовознавства».</p> <p>4. Місце мовознавства в системі наук.</p> <p>5. Методи дослідження мови.</p> <p>6. Методики реалізації структурного методу.</p>		<p>2. Система мовознавчих дисциплін.</p> <p>3. Зміст, основні завдання, проблематика курсу «Вступ до мовознавства».</p> <p>4. Місце мовознавства в системі наук.</p> <p>5. Методи дослідження мови.</p> <p>6. Методики реалізації структурного методу.</p>		структурного методу».	
<p>Тема 1.2. Природа, сутність, функції й будова мови</p> <p>1. Природа й сутність мови.</p> <p>2. Функції мови.</p> <p>3. Мова й мислення.</p> <p>4. Мова як знакова система.</p> <p>5. Мова й мовлення.</p>		<p>Тема 1.2. Природа, сутність, функції й будова мови</p> <p>1. Природа й сутність мови.</p> <p>2. Функції мови.</p> <p>3. Мова й мислення.</p> <p>4. Мова як знакова система.</p> <p>5. Мова й мовлення.</p>		Довести, що мова є суспільним, а не біологічним чи психічним явищем. Обґрунтувати, які одиниці мови можна вважати знаком.	6
<p>Тема 1.3. Походження й розвиток мови</p> <p>1. Проблема походження мови.</p> <p>2. Закономірності розвитку мов.</p> <p>3. Специфіка розвитку різних рівнів мовної структури.</p>		<p>Тема 1.3. Походження й розвиток мови</p> <p>1. Проблема походження мови.</p> <p>2. Закономірності розвитку мов.</p> <p>3. Специфіка розвитку різних</p>		Навести гіпотези походження мови.	6

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
<p>Тема 1.4. Мови світу, їх вивчення й генеалогічна класифікація</p> <p>1. Загальна характеристика мов світу. 2. Порівняльне вивчення мов. 3. Генеалогічна класифікація мов.</p>		<p>рівнів мовної структури.</p> <p>Тема 1.4. Мови світу, їх вивчення й генеалогічна класифікація</p> <p>1. Загальна характеристика мов світу. 2. Порівняльне вивчення мов. 3. Генеалогічна класифікація мов.</p>		<p>Підготувати презентацію мови (за вибором).</p>	8
<p>Тема 1.5. Фонетика й графіка. Звуки мови, їх вивчення та класифікація</p> <p>1. Фонетика як лінгвістична дисципліна. 2. Три аспекти вивчення звуків. 3. Класифікація голосних звуків. 4. Класифікація приголосних звуків.</p>		<p>Тема 1.5. Фонетика й графіка. Звуки мови, їх вивчення та класифікація</p> <p>1. Фонетика як лінгвістична дисципліна. 2. Три аспекти вивчення звуків. 3. Класифікація голосних звуків. 4. Класифікація приголосних звуків.</p>		<p>Визначити, з якою акустичною властивістю пов'язано розрізнення таких пар слів: вікно – підвіконня; довкала – довкілля; кінь – кіннота; sheep (вівця) – ship (корабель); leap (стрибок) – lip (губа); seat (стілець) – sit (сидіти).</p>	6
<p>Тема 1.6. Фонетичні одиниці й засоби</p> <p>1. Фонетичне членування мовленнєвого потоку.</p>		<p>Тема 1.6. Фонетичні одиниці й засоби</p> <p>1. Фонетичне членування мовленнєвого потоку.</p>		<p>Придумати 5 речень із емпатичним наголосом, пояснити засіб його</p>	6

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
2. Склад. Теорії складу. Різновиди складів. 3. Наголос. Словесний, фразовий, логічний, емфатичний наголос. 4. Інтонація. Компоненти інтонації.		2. Склад. Теорії складу. Різновиди складів. 3. Наголос. Словесний, фразовий, логічний, емфатичний наголос. 4. Інтонація. Компоненти інтонації.		вираження.	
Тема 1.7. Фонетичні процеси 1. Різновиди звукових змін. Позиційні зміни звуків (редукція голосних, оглушення дзвінких приголосних, протеза). 2. Комбінаторні зміни звуків: акомодація, асиміляція. 3. Дисиміляція, діереза. 4. Епентеза, метатеза. 5. Субституція звуків.	2	Тема 1.7. Фонетичні процеси 1. Різновиди звукових змін. Позиційні зміни звуків (редукція голосних, оглушення дзвінких приголосних, протеза). 2. Комбінаторні зміни звуків: акомодація, асиміляція. 3. Дисиміляція, діереза. 4. Епентеза, метатеза. 5. Субституція звуків.	2	Схарактеризувати комбінаторні зміни звуків у словах: просьба, вокзал, отже, з печі, нігті, розкіш, безшумно, у книжці, світ, цвях, чесний, срібло, ведмідь, верблюд, тижня.	6

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
<p>Тема 1.8. Орфоепія. Транскрипція й транслітерація 1. Орфоепія. Орфоепічні норми. 2. Транскрипція. Фонетична транскрипція. 3. Фонематична транскрипція. 4. Транслітерація.</p>		<p>Тема 1.8. Орфоепія. Транскрипція й транслітерація 1. Орфоепія. Орфоепічні норми. 2. Транскрипція. Фонетична транскрипція. 3. Фонематична транскрипція. 4. Транслітерація.</p>		<p>Записати слова фонетичною транскрипцією: навчається, користується, вітчизна, український, багатство, принісши, ручці, зважся, книжці, умиваєшся, квітчати, зшити, навесні.</p>	6
<p>Тема 1.9. Лінгвістичний (функціональний) аспект у вивченні звуків 1. Поняття фонемі. 2. Відмінність між фонемою й звуком. 3. Диференційні й інтегральні ознаки фонем. 4. Позиції фонем. Варіанти й варіації фонем. 5. Фонологічна система.</p>		<p>Тема 1.9. Лінгвістичний (функціональний) аспект у вивченні звуків 1. Поняття фонемі. 2. Відмінність між фонемою й звуком. 3. Диференційні й інтегральні ознаки фонем. 4. Позиції фонем. Варіанти й варіації фонем. 5. Фонологічна система.</p>		<p>Визначити, за якими ознаками протиставлені фонемі: укр.: <o> – <e>, <o> – <i>, – <n>, <z> – <k>, <д□ж> – <ч>; англ.: <i> – <u>, <æ> – <ɔ>, <s> – <p>, <ð> – <d>, <θ> – <z>.</p>	6

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
<p>Тема 1.10. Письмо. Графіка. Орфографія</p> <p>1. Передумови виникнення письма. 2. Етапи й форми розвитку графічного письма. 3. Графіка. Співвідношення букв і звуків. 4. Орфографія. Принципи орфографії.</p>		<p>Тема 1.10. Письмо. Графіка. Орфографія</p> <p>1. Передумови виникнення письма. 2. Етапи й форми розвитку графічного письма. 3. Графіка. Співвідношення букв і звуків. 4. Орфографія. Принципи орфографії.</p>		<p>Визначити, за яким принципом орфографії пишуться подані слова: сфотографувати, сказати, обласний, серце, щасливий, празький, гарячий, чорний.</p>	6
Модуль 2. Структурні рівні й одиниці мови					
<p>Тема 2.1. Слово та його значення</p> <p>1. Лексикологія. Розділи лексикології. 2. Слово як одиниця мови. 3. Значення слова.</p>		<p>Тема 2.1. Слово та його значення</p> <p>1. Лексикологія. Розділи лексикології. 2. Слово як одиниця мови. 3. Значення слова.</p>		<p>Проілюструвати вільні і зв'язані значення слів конкретними прикладами.</p>	4
<p>Тема 2.2. Лексико-семантичні категорії</p> <p>1. Полісемія як лексико-</p>		<p>Тема 2.2. Лексико-семантичні категорії</p> <p>1. Полісемія як лексико-</p>		<p>Навести приклади міжмовних омонімів.</p>	8

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
семантична категорія. 2. Типи перенесення. Омонімія. Різновиди омонімів. Міжмовні омоніми. 3. Синонімія. Типи синонімів. Синонімічний ряд. 4. Антонімія. Типи антонімів.		семантична категорія. 2. Типи перенесення. Омонімія. Різновиди омонімів. Міжмовні омоніми. 3. Синонімія. Типи синонімів. Синонімічний ряд. 4. Антонімія. Типи антонімів.			
Тема 2.3. Лексико-семантична система мови 1. Поняття лексико-семантичної системи. 2. Парадигматичні й синтагматичні відношення. 3. Словниковий склад мови.		Тема 2.3. Лексико-семантична система мови 1. Поняття лексико-семантичної системи. 2. Парадигматичні й синтагматичні відношення. 3. Словниковий склад мови.		Навести приклади екзотизмів і жаргонізмів.	6
Тема 2.4. Історичні зміни словникового складу мови 1. Архаїзми. Власне архаїзми (лексичні, семантичні) й історизми. 2. Неологізми: лексичні й семантичні. Авторські неологізми. 3. Запозичення. Лексичні запозичення й кальки. 4. Інтернаціоналізми.		Тема 2.4. Історичні зміни словникового складу мови 1. Архаїзми. Власне архаїзми (лексичні, семантичні) й історизми. 2. Неологізми: лексичні й семантичні. Авторські неологізми. 3. Запозичення. Лексичні запозичення й кальки.		Дібрати синонімічні лексеми до архаїзмів: аз, ректи, глава, глас, зигзиця, боян, єсть, врата, перст, десниця, уста, ланіти, длань, марець, дзигар, правотар, буй, гудець, вельми.	6

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
<p>Тема 2.5. Фразеологія. Лексикографія</p> <p>1. Поняття фразеології. Класифікація фразеологізмів.</p> <p>2. Лексикографія як наука. Теоретична й практична лексикографія.</p> <p>3. Енциклопедичні словники.</p> <p>4. Типи лінгвістичних словників.</p>		<p>4. Інтернаціоналізми.</p> <p>Тема 2.5. Фразеологія. Лексикографія</p> <p>1. Поняття фразеології. Класифікація фразеологізмів.</p> <p>2. Лексикографія як наука. Теоретична й практична лексикографія.</p> <p>3. Енциклопедичні словники.</p> <p>4. Типи лінгвістичних словників.</p>		<p>Навести приклади фразеологічних одиниць різного походження.</p>	8
<p>Тема 2.6. Граматика. Морфема й словоформа</p> <p>1. Предмет граматики. Розділи граматики.</p> <p>2. Граматичне значення. Граматичні категорії. Лексико-граматичні розряди (категорії). Поняття морфеми. Види морфем. Морфеміка як розділ мовознавства. Граматична форма слова.</p>		<p>Тема 2.6. Граматика. Морфема й словоформа</p> <p>1. Предмет граматики. Розділи граматики.</p> <p>2. Граматичне значення. Граматичні категорії. Лексико-граматичні розряди (категорії). Поняття морфеми. Види морфем. Морфеміка як розділ мовознавства. Граматична форма слова.</p>		<p>Визначити граматичні категорії: дошка, клас, небо; весна, весни, весні; книга, книги; мудрий, мудріший, наймудріший; читаю, читав, читатиму; писати, написати; робітники будують дім, дім будується робітниками; пишу, писав би, пиши!; малюю, малюєш, малює.</p>	6

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
<p>Тема 2.7. Способи вираження граматичних значень</p> <p>1. Синтетичні способи вираження граматичних значень.</p> <p>2. Аналітичні способи вираження граматичних значень.</p> <p>3. Історична змінність способів і засобів вираження граматичних значень.</p>		<p>Тема 2.7. Способи вираження граматичних значень</p> <p>1. Синтетичні способи вираження граматичних значень.</p> <p>2. Аналітичні способи вираження граматичних значень.</p> <p>3. Історична змінність способів і засобів вираження граматичних значень.</p>		<p>Пояснити способи вираження граматичних значень: поле, у полі, на полях; принциповий, більш принциповий, найбільш принциповий; читаю, буду читати, читай!; рись-самець, рись-самка; ходив, ходив би; веселий настрій викликає сміх, сміх викликає веселий настрій; він зробив, він зробив?; Ці слова, до речі, викликають сумнів. Ці слова сказані до речі.</p>	6
<p>Тема 2.8. Словосполучення й речення</p> <p>1. Поняття словосполучення. Типи словосполучень.</p> <p>2. Типи синтаксичних зв'язків.</p> <p>3. Речення та його ознаки.</p> <p>4. Актуальне членування речення.</p>		<p>Тема 2.8. Словосполучення й речення</p> <p>1. Поняття словосполучення. Типи словосполучень.</p> <p>2. Типи синтаксичних зв'язків.</p> <p>3. Речення та його ознаки.</p> <p>4. Актуальне членування речення.</p>		<p>Визначити типи синтаксичного зв'язку: весняний вітер, виконати завдання, діти співають, він відповідав, працювати швидко, зустрічати друзів, холодна вода, дати відповідь, готовий</p>	6

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
				відповідати, уміння малювати, боятися грози, щирі вітання, вирішити негайно, дружня розмова, ліс стояв похмурий.	
<p>Тема 2.9. Типологічна класифікація мов</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття типологічної класифікації мов. 2. Ізолятивні (кореневі) мови. 3. Аглютинативні мови. 4. Інкорпоративні (полісинтетичні) мови. 5. Флективні мови. 		<p>Тема 2.9. Типологічна класифікація мов</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття типологічної класифікації мов. 2. Ізолятивні (кореневі) мови. 3. Аглютинативні мови. 4. Інкорпоративні (полісинтетичні) мови. 5. Флективні мови. 		Визначити, до якого типу належать такі мови: чукотська, турецька, українська, угорська, англійська, французька, казахська, польська, латинська, японська, китайська, в'єтнамська, тибетська, малайська, грузинська, коряцька, корейська, німецька, білоруська.	6
	4		2		114

Розділ 5. Система оцінювання знань студентів

Таблиця 5.1. Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1.1-1.10): виконання навчальних завдань (12 балів), обговорення матеріалу занять (6 балів), виконання завдань самостійної роботи (6 балів), поточна модульна робота (6 балів).	30
Модуль 2 (теми 2.1-2.9): виконання навчальних завдань (12 балів), обговорення матеріалу занять (6 балів), виконання завдань самостійної роботи (6 балів), поточна модульна робота (6 балів).	30
Підсумковий контроль – екзамен	40
Разом	100

Таблиця 5.2. Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни

Форма роботи	Вид роботи	Бали
Науково-дослідна	Участь у студентських конференціях	10

За додаткові види навчальних робіт студент може отримати не більше 10 балів. Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 6. Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розділ 6. Інформаційні джерела

Основні

1. Безгодова Н. С. Практикум зі вступу до мовознавства : навч.-метод. посіб. для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти. Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2021. 129 с.
2. Варга Н. І., Зикань Х. І., Берта Е. Т. Вступ до мовознавства : навч.-метод. посіб. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2023. 168 с.
3. Вступ до мовознавства : навч. посіб. для студентів 1-го курсу денної форми навчання спеціальності 035 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська ; уклад. Ю. С. Анцибор, І. М. Варавя, Т. В. Михайлова, В. О. Остапченко, Л. В. Шумейко. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 212 с.
4. Вступ до мовознавства : підруч. / [І. О. Голубовська, С. М. Лучканин, В. Ф. Чемес та ін.]; за ред. І. О. Голубовської. Київ : ВЦ «Академія», 2016. 320 с.
5. Вступ до мовознавства та літературознавства : методичні вказівки для виконання аудиторної та самостійної роботи здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з дисципліни «Вступ до мовознавства та літературознавства» спеціальності 035 «Філологія» / Укладач С. Д. Карпенко. Біла Церква : БНАУ, 2023. 82 с.
6. Кійко Ю. Є., Агапій А. П., Мельник Ю. Й. Вступ до мовознавства : практикум. Чернівці : Чернівецький ун-т, 2021. 176 с.
7. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підруч. 3-тє вид. Київ : ВЦ «Академія», 2014. 368 с.
8. Миголинець О. Ф. Вступ до мовознавства : практичні завдання для студентів філологічного факультету. Ужгород, 2022. 76 с.
9. Назаренко О. М. Вступ до мовознавства : навч. посіб. Одеса : Фенікс, 2021. 190 с.

Додаткові

1. Бацевич Ф. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень : підруч. Київ : Видавничий центр «Академія», 2008. 240 с.
2. Бобух Н. М. Фраземи з антонімічними компонентами (на матеріалі поетичних текстів). *Лінгвістика*. 2021. № 2 (44). С. 77–84.
3. Бобух Н. М. Лексичні опозиції в поетичному ідіолекті В. Базилевського. *Лінгвістика*. 2022. № 1 (45). С. 54–62.
4. Бобух Н. «Ненависть і любов – неначе крила...» (опозиції в поетичному словнику Дмитра Павличка). *Культура слова*. 2023. № 98. С. 7–15.
5. Вступ до мовознавства : інструктивно-методичні матеріали / Укладач А. В. Зорницький. Житомир, 2022. 20 с.
6. Колода Д. В. Методичні рекомендації до курсу «Вступ до філологічних студій (мовознавство)» для студентів факультету іноземної філології (спеціальність

035.041 Германські мови та літератури (переклад включно). Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2023. 60 с.

7. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. 3-тє вид., доп. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 464 с.

8. Ревуцька С. К., Удовіченко Г. М. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Загальне мовознавство», ступінь «магістр». Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2023. 43 с.

9. Ревуцька С. К., Удовіченко Г. М., Зінченко В. М. Курс лекцій з дисципліни «Загальне мовознавство», ступінь магістр. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2023. 153 с.

10. Монжалеї Т. К. Вступ до мовознавства : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2020. 183 с.

Електронні ресурси

- www.litopys.org.ua
- www.mova.info
- www.pravopys.net

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Дистанційний курс «Вступ до мовознавства», який розміщено в програмній оболонці Moodle на платформі Центру дистанційного навчання ПУЕТ.
2. Мультимедійні презентації лекцій у програмі Power Point.